**Työttömien Keskusjärjestö ry**
Rahakamarinportti 3 A, 00240 HELSINKI
p. 044 544 3613 • Y-tunnus 1003909-9
http://www.tvy.fi/ • etunimi.sukunimi@tvy.fi tai toimisto@tvy.fi

# Lausunto: HE 106/2017 vp, Työ- ja elinkeinojaosto, 25.10.2017 Työttömien Keskusjärjestö ry

Arvoisa puheenjohtaja ja valiokunnan jäsenet,

Työttömien Keskusjärjestö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Talousarvioon 2018.

Työttömien Keskusjärjestön mielestä:

- **Työttömyysturvan aktiivimalli täytyy kumota, tai muuttaa siten, ettei se tosiasiallisesti leikkaa työttömien perusturvaa.**

  Työttömyysturvan aktiivimallin soveltamisessa ongelmana on, että kaikille työttömille ei ole mahdollista järjestää toimenpiteitä, jos heille ei löydy töitä avoimilta työmarkkinoilta. Näiltä työttömiltä, jotka eivät etene töihin tai toimenpiteisiin, vaikka haluaisivat edetä niihin, leikataan työttömyysturvaa. Työttömyysturvan aktiivimalli tulee herättämään tyytymättömyyttä, joka heijastuu palveluissa monin tavoin negatiivisesti.

  Koska aktiivimallissa heikennetään kaikista heikoimmassa asemassa olevien työttömien perusturvaa, Työttömien Keskusjärjestö ihmettelee, miten esitys on läpäissyt Perustuslakivaliokunnan käsittelyn. Pienenkin rahasumman menettäminen on suuri ongelma, kun on kysymys minimitulosta.

  Työmarkkinatukea korotettiin viimeksi n. 6 vuotta sitten, ja paineet sen kasvattamiselle ovat kasvamassa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on ottanut kantaa, ja todennut työmarkkinatuen riittämättömäksi. Työttömät 18.10.2017 Työttömien Keskusjärjestön järjestämässä Työttömyyden Kriisikokous-tapahtumassa vaativat työmarkkinatuen korottamista. Työttömyysturva on yksinkertaisesti liian matala, jotta sillä pärjää ja työttömät joutuvat hankalasti purettaviin toimeentuloloukkuihin.

- **Palkkatuen 3 000 henkilötyövuoden katto talousarviossa täytyy poistaa ja palkkatuen määrää kolmannelle sektorille on lisättävä.**

  Kolmannen sektorin palkkatuen käytön lisäämiselle on vahvat perusteet. Tutkimusten mukaan työllisyysmäärärahoihin panostaminen on taloudellisesti kannattavaa etenkin silloin, kun talous kohenee, koska silloin yrityksissä on kysyntää myös reservityövoimalle. Pitkäaikaistyöttömät tutkitusti työllistyvät paremmin uraohjauksen tai palkkatukityön jälkeen – jos verrataan tilanteeseen, ettei hän ole palveluiden piirissä tai on esim. vielä matalamman kynnyksen palveluissa kuten kuntouttavassa työtoiminnassa.

Palkkatuki kolmannella sektorilla on pääosin yleishyödyllistä toimintaa, ja työmarkkinoille monin tavoin valmentavaa. Lisäksi kolmannen sektorin yleishyödyllisestä työstä hyötyy laajemmin lähiyhteisö. Työttömien ruokalat, kirpputorit, kierrätyskeskukset, lähipalvelut, kuten esim. kaupan kassien kuljettaminen liikuntarajoitteisille, satunnaiset siivous-, ja kuljetuskeikat ovat monelle iso apu. Lisäksi palkkatuella palkataan ohjaajia kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille. Palkkatuki aktivoi paljon laajemman joukon työttömiä, kuin sen yksittäisen palkatun ihmisen.

Palkkatukea kompensoidaan etenkin kunnissa kuntouttavalla työtoiminnalla. Työttömien Keskusjärjestössä kiinnitettiin huomioita siihen, että kuntouttavan työtoiminnan määrät ovat viime vuosina kasvaneet, mutta keskimääräisten päivien määrä on vähentynyt 125:sta vuonna 2015 – 70 päivään vuonna 2017. Tämä on indikaattori siitä, että kuntouttavan työtoiminnan laatu on heikkenemässä.

Rahan puute ei ole hyvä peruste olla panostamatta yhdistysten 100 % palkkatukeen 65 % työajalle. Hallitukselta oli sitomatta lehtitietojen mukaan 150 miljoonaa euroa Syyskuussa 2017.

Palkkatuen katto 3 000 htv:n katto kuvattu talousarviossa 32.30.51 seuraavasti" 3) lain 7 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkkatuen maksamiseen siten, että vuoden kuluessa on keskimäärin työllistettynä enintään 3 000 henkilöä. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä korvattavien palkkauskustannusten määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 1 800 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään sitä vastaava lomaraha".

- **Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyystilastojen luotettavuus on palautettava**

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnoimissa tilastoissa näkyvän äkillisen pitkäaikaistyöttömyyden laskun taustat on selvitettävä perusteellisesti. Vaikka talouskasvu osaltaan on vaikuttanut siihen, että pitkäaikaistyöttömiä työllistyy avoimille työmarkkinoille, niin tilastoissa näkyvään laskuun on muitakin syitä. Nyt kun työttömiä tavoitellaan 3 kk. haastatteluihin, on käynyt ilmi, että osa tilastoissa näkyvistä työttömistä eivät olekaan enää työttömiä. Status on muuttunut esim. opiskelun, kuoleman tai työelämään siirtymisen johdosta.

Aiemmin on ollut voimassa käytäntö, että työttömät ovat joutuneet uusimaan työnhakunsa 3 kk. välein. Nyt työnhaku on toistaiseksi voimassaolevaa. Viranomaisten keskinäinen viestintä ei ole pelannut, ja TE-toimistoon ei ole kantautunut luotettavasti tietoja, mikä työttömien tosiasiallinen tilanne on.

Työttömien Keskusjärjestö ry vaatii, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, että tilastot ovat riittävän luotettavia. On selvitettävä työttömyyden päättymisen syy, ja milloin työttömyys on päättynyt retroaktiivisesti. Tilastot on päivitettävä uudelleen sinne asti, milloin työnhakua uusittiin 3 kk. välein.

On myös tehtävä tarvittavat uudistukset, jotta tilastot pysyvät luotettavina. Päätöksenteko on perustuttava faktoihin.

- **Talousarviossa tulee seurata työttömien lakisääteisen terveydenhoidon tarjoamista**

Vuodesta 2011 Työttömillä on ollut oikeus lakisääteiseen terveystarkastukseen Terveydenhuoltolain 13 § mukaan. Kuntien velvollisuus tarjota työttömille lakisääteinen terveystarkastus täytyy ottaa seu-

rantaan, jotta nähdään, saavatko työttömät riittäviä terveyspalveluita. Tutkitusti työttömien terveys on valtaväestöä heikompi.

- **Ohjaamoiden ja kohtaamoiden toiminnan turvaaminen valtion budjetista on hyvää johtamista**

  Kohtaamot ovat tehneet arvokasta työtä nuorten tavoittamisessa ja ohjaamisessa avoimille markkinoille tai koulutukseen. ESR-hankerahoituksella rahoitetun toiminnan turvaaminen valtion budjetista on hyvää johtamista, koska se turvaa toiminnan jatkuvuuden.

  Kohtaamoissa nähdään järjestöjen toiminta tärkeänä kumppanuutena:

  http://kohtaamo.info/blogit/-/blogs/jarjestot-ovat-tarkea-kumppani-ohjaamoille

  Kolmannen sektorin rahoittamiseen, uraohjaukseen ja palkkatukeen kannattaa panostaa, jotta koko palveluverkosto toimii ketterästi ja johdonmukaisesti.

- **Ammatillisen koulutuksen reformissa huomioitava työttömien ohjaus**

  Ammatillisen koulutuksen reformi, jossa tutkinnot muodostetaan osaamisperusteiden mukaan, on järkevä uudistus. Lisääntynyt valinnanvapaus koulutusohjelmien sisällä on motivoivaa. Se periaatteessa mahdollistaa entistä paremmin työnantajien tarpeisiin toteutetun koulutuksen ja osaamisen todentamisen. Nimikkeiden määrän vähentäminen on myös hyvä. Liian kirjavat nimikkeistöt saattavat vaikeuttaa työnhakijoiden vertailtavuutta rekrytointitilanteessa. Samalla kun ammatillisen koulutuksen valinnanvapautta lisätään, on syytä panostaa opintojen ohjaukseen, jotta nuoret kiinnittyvät koulutukseen.

  Työttömien Keskusjärjestön mielestä uudistuksessa on tärkeä huomioida TE-hallinnon ohjausrooli, jotta työttömät osaavat hakeutua ammatilliseen koulutukseen. Ideaalia olisi, jos työttömät voisivat suorittaa työttömänä ollessaan osasuorituksia, jolla turvata työpaikan saantia tarvittavat tiedot.

  TE-hallinnolta lohkaistaan 57 miljoonaa euroa hankkeen toteuttamiseen. Koska TE-hallinto on toteuttanut yritysyhteistyötä pitkään myös koulutuksen saralla, TE-hallinnolla on tärkeä rooli edelleen hermokeskuksensa tunnistamassa työnantajien ja työnhakijoiden koulutustarpeita.

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja
Rahakamarinportti 3 A,
00240 Helsinki
+358 50 577 2580
Twitter: @tyottomat @jugetstu
jukka.haapakoski@tvy.fi